

ANEXE

ANEXA I STRUCTURA FERMELOR AGRICOLE DIN ȚĂRILE CANDIDATE DIN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST ÎN FUNCȚIE DE FORMA DE PROPRIETATE

	Forma de proprietate	Numărul de ferme	% în suprafața agricolă totală
Estonia, 2001	Proprietate de stat	76	0
	Proprietate cooperatistă	-	-
	Societăți comerciale	1.003	37
	Ferme individuale	67.984	62
Letonia, 2001	Proprietate de stat	127	1
	Proprietate cooperatistă	-	-
	Societăți comerciale	477	9
	Ferme individuale	37.618	49
	Gospodării familiale	96.525	39
Lituania, 2001	Alte categorii	6.088	1
	Proprietate de stat	132	0
	Proprietate cooperatistă	-	-
	Societăți comerciale	697	4
	Ferme individuale	330.602	74
Polonia, 2001	Alte categorii	274.591	21
	Proprietate de stat	-	-
	Proprietate cooperatistă	314	1
	Societăți comerciale	550	11
	Ferme individuale	1.885.000	83
Rep. Cehă, 2001	Gospodării familiale	450.000	2
	Proprietate de stat	-	-
	Proprietate cooperatistă	728	28
	Societăți comerciale	2.055	43
	Ferme individuale	35.219	26
Slovacia, 2001	Alte categorii	168	1
	Proprietate de stat	1	0
	Proprietate cooperatistă	695	46
	Societăți comerciale	707	29
	Ferme individuale	5.292	7
Ungaria, 2000	Gospodării familiale	*	16
	Proprietate de stat	-	-
	Proprietate cooperatistă	1.886	50
	Societăți comerciale	9.479	49
	Ferme individuale	949.005	-
Slovenia, 2000	Proprietate de stat	-	-
	Proprietate cooperatistă	-	-
	Societăți comerciale	103	5
	Ferme individuale	86.324	94
România, 2000	Proprietate de stat	-	-
	Proprietate cooperatistă	-	-
	Societăți comerciale	4.376	13
	Ferme individuale	4.170.000	80
	Alte categorii	6.494	6
Bulgaria, 2001	Proprietate de stat	-	-
	Proprietate cooperatistă	2.900	51
	Societăți comerciale	2.400	23
	Ferme individuale	763.500	26

Sursa: The Future of Rural Areas in the CEE New Member States, Network of Independent Agricultural Experts in the CEE Candidate Countries, coordonată de Institute of Agricultural Development in Central and Eastern Europe, Halle, Germany, sub egida European Commission, Directorate General for Agriculture, ianuarie 2004.

ANEXA 2 SITUAȚIA TERENURILOR AFLATE SUB MANAGEMENT ORGANIC ÎN ȚĂRILE EUROPENE

Țara	Număr de ferme organice	Suprafețele gospodărite organice	% teren organic din suprafața totală agricolă
Italia	56.440	1.230.000	7,94
Marea Britanie	3.981	679.631	3,96
Germania	14.703	632.165	3,70
Spania	15.607	485.079	1,66
Franța	10.364	419.750	1,40
Austria	18.292	285.500	11,30
Republica Cehă	654	218.114	5,09
Ukraina	31	164.449	0,40
Finlanda	4.983	147.943	6,60
Ungaria	1.040	105.000	1,80
Portugalia	917	70.857	1,80
Slovacia	82	58.706	2,40
Turcia	18.385	57.001	0,14
Polonia	1.787	44.886	0,30
Olanda	1.528	38.000	1,94
Grecia	6.680	31.118	0,60
Irlanda	997	30.070	0,68
Norvegia	2.099	26.673	2,62
Belgia	694	22.410	1,61
Estonia	369	20.141	2,00
Letonia	225	20.000	0,79
România	1.200	18.690	0,20
Serbia și Muntenegru	-	15.200	0,30
Lituania	430	6.769	0,19
Islanda	27	5466	0,24
Slovenia	883	5.280	0,67
Rusia	-	5.276	-
Luxemburg	48	2.141	1,71
Bulgaria	50	500	-
Croația	18	120	-
Cipru	15	52	0,04
Elveția	6.169	102.999	9,70
Danemarca	3.525	174.600	6,51
Liechtenstein	48	690	17,00

Sursa: SOEL – Survey, februarie 2003, Organic agriculture, Environment and Food Security, Environment and Natural Resources, FAO, Roma, 2002

ANEXA 3 POPULAȚIA OCUPATĂ DUPĂ DURATA EFECTIVĂ A SĂPTĂMÂNII DE LUCRU, PE MEDII, 2002

%

	Medii reunite										Absenți temporar de la locul de muncă	Total		
	sub 15 ore	15-20 ore	21-25 ore	26-30 ore	31-35 ore	36-39 ore	40 ore	41-45 ore	46-50 ore	51-55 ore			56-60 ore	61 de ore și peste
Total populație ocupată	0.4	7.7	2.5	6.0	1.6	1.0	52.6	2.1	14.3	0.7	6.6	3.9	0.6	100.0
Populația ocupată în agricultură	0.0	22.2	6.5	16.9	3.3	2.1	24.3	2.5	12.6	0.6	6.1	2.9	0.1	100.0
Total populație ocupată	0.2	14.3	4.4	11.0	2.3	1.6	38.7	2.2	14.8	0.6	6.5	3.2	0.3	100.0
Populația ocupată în agricultură	0.0	22.7	6.7	17.4	3.5	2.2	23.0	2.6	12.6	0.6	6.0	2.8	0.0	100.0

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.

ANEXA 4 STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE/OCUPATE ÎN FUNCȚIE DE STATUTUL SOCIO-PROFESIONAL

	Medii reunite										Total
	Salariați	Patroni, întreprinzători privați	Lucrători pe cont propriu	Memברי ai societăților agricole/cooperative	Lucrători familiați în gospodăria proprie	Alte situații sau situație nedeclarată	Total				
1992-populația activă											
Total	8050493	30461	1421012	292820	206134	464624	10465544				
Rural	2568483	4354	1354665	241744	197534	253573	4620353				
2002-populația ocupată											
Total	5508835	153783	889761	12347	1185148	61844	7811718				
Rural	1526138	29495	764143	11101	1144860	55984	3531721				
1992-populația activă											
Total	76.9	0.3	13.6	2.8	2.0	4.4	100.0				
Rural	55.6	0.1	29.3	5.2	4.3	5.5	100.0				

2002-populația ocupată								
Total	70.5	2.0	11.4	0.2	15.2	0.8	100.0	
Rural	43.2	0.8	21.6	0.3	32.4	1.6	100.0	

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.

ANEXA 5 GRUPAREA COMUNELOR DUPĂ NUMĂRUL POPULAȚIEI, ANUL 2002

Intervale pop.	Număr comune		Număr populație	
	date absolute	%	date absolute	%
Total	2686	100	10245894	100
sub 1000	49	1.8	35197	0.3
1000-1999	401	14.9	636283	6.2
2000-4999	1628	60.6	5452458	53.2
5000-9999	573	21.3	3696567	36.1
10000 si peste	35	1.3	425389	4.2

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Volumul I și II, INS, București, 2002

ANEXA 6 STRUCTURA POPULAȚIEI TOTALE PE GRUPE DE VÂRSTĂ

REGIUNI	1992					
	0-14 ani		15-64 ani		64 ani și peste	
	Total	Rural	Total	Rural	Total	Rural
NORD -EST	25.3	23.3	64.4	62.6	10.3	14.1
SUD-EST	23.4	21.1	66.7	64.5	9.9	14.4
SUD	21.5	19.3	66.3	64.9	12.2	15.8
SUD-VEST	21.7	18.6	66.0	64.4	12.3	17.0
VEST	21.2	19.8	67.6	64.1	11.2	16.1
NORD-VEST	23.1	21.4	66.2	64.2	10.7	14.5
CENTRU	23.6	22.1	66.1	63.2	10.4	14.7
BUCUREȘTI	20.6	21.1	68.0	67.3	11.3	11.6
TOTAL	22.7	20.9	66.3	64.1	11.0	15.0

REGIUNI	2002					
	0-14 ani		15-64 ani		64 ani și peste	
	Total	Rural	Total	Rural	Total	Rural
NORD -EST	20.5	22.4	65.7	60.4	13.8	17.1
SUD-EST	17.7	19.6	68.7	62.3	13.6	18.1
SUD	17.3	17.9	67.0	62.6	15.8	19.5
SUD-VEST	17.5	17.7	67.0	61.5	15.5	20.9
VEST	17.0	18.4	69.4	63.9	13.6	17.7
NORD-VEST	18.1	19.4	68.8	63.6	13.1	17.0
CENTRU	17.7	20.0	69.2	63.5	13.1	16.6
BUCUREȘTI	13.3	17.6	73.0	68.3	13.7	14.1
TOTAL	17.6	19.5	68.3	62.4	14.1	18.1

Sursa: Prelucrare pe baza datelor din Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, diverse ediții.

ANEXA 7 RATA DE ACTIVITATE A POPULAȚIEI TOTALE (%)*

REGIUNI	1992		2002	
	Total România	Rural	Total România	Rural
NORD -EST	47.7	47.9	42.9	42.7
SUD-EST	46.1	45.4	40.0	36.4
SUD	44.5	42.1	39.9	37.5
SUD-VEST	47.7	47.6	39.5	37.9
VEST	44.7	42.9	40.9	40.4
NORD-VEST	45.1	42.7	41.0	38.9
CENTRU	44.7	39.8	40.0	33.9
BUCUREȘTI	46.2	44.4	41.9	35.1
TOTAL	45.9	44.3	40.8	38.5

Sursa: Prelucrare după Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.
Notă: *- Raportul procentual dintre populația activă și cea totală

ANEXA 8 RATA DE OCUPARE A POPULAȚIEI ÎN VÂRSTĂ DE MUNCĂ*

REGIUNI	1992		2002		%
	Total România	Rural	Total România	Rural	
NORD -EST	67.2	69.0	57.8	65.1	
SUD-EST	62.9	63.5	49.5	50.3	
SUD	61.6	59.0	51.2	52.3	
SUD-VEST	66.5	67.9	52.6	56.6	
VEST	61.2	61.5	52.7	58.0	
NORD-VEST	62.0	60.0	54.0	56.1	
CENTRU	62.4	56.5	50.0	45.2	
BUCUREȘTI	63.6	60.2	52.9	44.7	
TOTAL	63.5	62.8	52.7	55.2	

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.
 Notă: *- Raportul procentual dintre populația ocupată și populația în vârstă de muncă (15-64 ani)

ANEXA 9 RATA ȘOMAJULUI PE MEDII ȘI REGIUNI*

REGIUNI	1992		2002		%
	Total România	Rural	Total România	Rural	
NORD -EST	9.3	9.9	11.5	7.9	
SUD-EST	9.0	9.8	15.0	13.9	
SUD	8.1	9.0	14.1	12.6	
SUD-VEST	8.1	8.1	10.9	8.1	
VEST	7.5	8.1	10.6	8.3	
NORD-VEST	8.9	9.8	9.2	8.3	
CENTRU	7.8	10.3	13.6	15.2	
BUCUREȘTI	6.4	8.9	7.7	13.1	
TOTAL	8.3	9.3	11.8	10.4	

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.
 Notă: *-Rata de șomaj este calculată ca raport procentual dintre numărul de șomeri și populația activă

ANEXA 10 NUMĂRUL DE PERSOANE OCUPATE ÎN ALTE RAMURI CE REVIN LA 1000 DE PERSOANE OCUPATE ÎN AGRICULTURĂ, 2002

	Total persoane		Revin la 1000 de persoane ocupate în agricultură	
	Medii reunite	Mediul rural	Medii reunite	Mediul rural
Agricultura	2156049	2017530 *	*	*
Silvicultura, exploatare forestieră și economia vânatului	50304	35550	23	18
Pescuit și piscicultură	5761	3733	3	2
Industria extractivă	143572	70712	67	35
Industria prelucrătoare	1780300	481454	826	239
Energie electrică și termică, gaze și apă	185473	44875	86	22
Construcții	442915	164086	205	81
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea și întreținerea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și casnice	801419	180540	372	89
Hoteluri și restaurante	121489	24841	56	12
Transport și depozitare	317976	86525	147	43

Poștă și telecomunicații	95861	25105	44	12
Activități financiare, bancare și de asigurări	80495	7599	37	4
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	209660	26394	97	13
Administrație publică	473855	124649	220	62
Învățământ	395041	109633	183	54
Sănătate și asistență socială	345065	75091	160	37
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	178078	39869	83	20
Activități ale personalului angajat în gospodăria personală	26137	13093	12	6
Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale	964	51	0	0
Activitate nedeclarată	1339	391	1	0
Total	7811753	3531721	3623	1751

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.

ANEXA 11 STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE/OCUPATE ÎN FUNCȚIE DE STATUTUL SOCIO-PROFESIONAL

2002-populație ocupată	Medii reunite						Total	%
	Salariați	Patroni, întrepr.privati	Lucr.pe cont propriu	Membri ai soc.agr./coop.	Lucr.familiali in gosp.proprrie	Alte sit.,nedeclarat		
NORD -EST	52.9	1.8	19.0	0.2	25.5	0.6	100.0	
SUD-EST	70.8	2.1	12.8	0.4	12.1	1.8	100.0	
SUD	67.6	1.6	14.6	0.2	15.1	0.9	100.0	
SUD-VEST	60.6	1.8	12.1	0.1	24.8	0.6	100.0	
VEST	75.8	1.8	8.3	0.1	13.5	0.5	100.0	
NORD-VEST	69.5	2.1	10.6	0.1	16.6	1.1	100.0	
CENTRU	84.1	2.0	6.0	0.1	7.2	0.6	100.0	
BUCUREȘTI	95.2	2.8	1.4	0.0	0.5	0.0	100.0	
Total	70.5	2.0	11.4	0.2	15.2	0.8	100.0	
Rural								
2002-populație ocupată	Salariați	Patroni, întrepr.privati	Lucr.pe cont propriu	Membri ai soc.agr./coop.	Lucr.familiali in gosp.proprrie	Alte sit.,nedeclarat	Total	
NORD -EST	28.7	0.7	28.6	0.3	40.7	1.0	100.0	
SUD-EST	40.1	0.9	26.2	0.9	28.0	3.9	100.0	
SUD	49.3	0.8	22.8	0.3	25.4	1.4	100.0	
SUD-VEST	35.7	0.7	19.5	0.2	43.0	0.8	100.0	
VEST	48.7	0.7	16.7	0.1	32.7	1.1	100.0	
NORD-VEST	45.4	0.8	17.9	0.2	33.5	2.2	100.0	
CENTRU	65.6	1.0	12.0	0.2	19.6	1.6	100.0	
BUCUREȘTI	89.1	2.3	2.9	0.1	5.4	0.2	100.0	
Total	43.2	0.8	21.6	0.3	32.4	1.6	100.0	

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.

ANEXA 12 STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE/OCUPATE ÎN FUNCȚIE DE STATUTUL SOCIO-PROFESIONAL

								%
								Medii reunite
1992-populatia activa	Salariați	Patroni, intrepr.privati	Lucr.pe cont propriu	Membri ai soc.agr./coop.	Lucr.familiali in gosp.proprrie	Alte sit.,nedeclarat	Total	
NORD -EST	65.0	0.2	23.6	3.0	2.8	5.5	100.0	
SUD-EST	75.1	0.3	12.8	4.9	2.3	4.6	100.0	
SUD	78.2	0.3	10.4	4.8	1.3	5.0	100.0	
SUD-VEST	67.8	0.2	21.4	2.8	3.3	4.5	100.0	
VEST	82.4	0.4	10.6	1.5	1.7	3.3	100.0	
NORD-VEST	75.1	0.3	15.8	1.5	2.5	4.8	100.0	
CENTRU	85.4	0.2	7.3	1.8	1.1	4.0	100.0	
BUCUREȘTI	94.8	0.4	1.2	0.6	0.2	2.8	100.0	
Total	76.9	0.3	13.6	2.8	2.0	4.4	100.0	
								Mediul rural
1992-populatia activa	Salariați	Patroni, intrepr.privati	Lucr.pe cont propriu	Membri ai soc.agr./coop.	Lucr.familiali in gosp.proprrie	Alte sit.,nedeclarat	Total	
NORD -EST	43.1	0.1	41.3	4.6	4.8	6.1	100.0	
SUD-EST	50.6	0.1	28.8	10.0	5.3	5.2	100.0	
SUD	65.9	0.1	17.8	8.0	2.3	5.8	100.0	
SUD-VEST	48.4	0.1	36.8	4.4	5.6	4.8	100.0	
VEST	62.0	0.2	26.8	2.9	4.5	3.6	100.0	
NORD-VEST	54.3	0.1	32.5	2.0	5.3	5.8	100.0	
CENTRU	69.5	0.1	18.4	3.4	2.8	5.8	100.0	
BUCUREȘTI	85.8	0.1	5.9	1.1	1.6	5.5	100.0	
Total	55.6	0.1	29.3	5.2	4.3	5.5	100.0	

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.

ANEXA 13 STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE PE SECTOARE SOCIAL-ECONOMICE, PE MEDII

							%
	Sector public	Sector privat	Sector cooperatist	Sector mixt si alte sectoare	Total		
Total	71.5	19.9	3.5	5.1	100.0		
Urban	87.9	4.3	3.4	4.4	100.0		
Rural	50.8	39.5	3.6	6.1	100.0		
	Sector de stat	Sector privat	Sector mixt	Gospodărie proprie	Alte gosp.	Nedeclarat	Total
Total	29.9	47.5	3.0	19.6	0.1	0.0	100.0
Urban	39.7	54.6	4.5	1.2	0.0	0.0	100.0
Rural	18.0	38.8	1.2	41.9	0.1	0.0	100.0

Sursa: Recensământul populației și locuințelor, Vol I și II, INS, București, div ed.

ANEXA 14 STRUCTURA GOSPODĂRIILOR ÎN FUNCȚIE DE NUMĂRUL DE PERSOANE ACTIVE DIN COMPONENTA LOR, 2002

	Număr gospodării	Structura %	Numărul mediu de persoane pe o gospodărie
Medii reunite			
Total	7378060	100,0	2,9
Gospodării fără persoane active	2087789	28,3	1,7
Gospodării cu 1 persoană activă	2045166	27,7	2,6
Gospodării cu 2 persoane active	2129179	28,9	3,5
Gospodării cu 3 persoane active și peste	815927	11,1	4,9
Rural			
Total	3308082	100,0	3
Gospodării fără persoane active	896601	27,1	1,6
Gospodării cu 1 persoană activă	923494	27,9	2,5
Gospodării cu 2 persoane active	994844	30,1	3,5
Gospodării cu 3 persoane active și peste	493143	14,9	5

Sursa: Anchetă asupra forței de muncă în gospodării, anul 2002, INS, București, 2003

*ANEXA 15 STRUCTURA GOSPODĂRIILOR DUPĂ STATUTUL OCUPAȚIONAL AL CAPULUI
GOSPODĂRIEI, PE MEDII ȘI EVOLUȚIA SITUAȚIEI ECONOMICE A GOSPODĂRIEI, 2001*

	Total	%				
		din care, după statutul ocupațional al capului gospodăriei				
		salariat	patron	lucrător pe cont propriu în activități neagricole	agricultor	pensionar
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gospodării cu situație economică îmbunătățită	7,7	11,8	8,5	13,3	7,5	3,1
*schimbări în componența gospodăriei	4,2	2,8	*	14,2	3,5	6,9
*sfârșitul unei perioade șomaj sau inactivitate	7,6	10,5	*	*	3,4	5,0
*mărire de salariu sau un alt loc de muncă mai bine plătit	47,2	64,9	24,0	11,2	24,8	32,5
*aparitia altor surse de venit	34,8	18,9	64,8	68,0	55,9	43,5
*alte motive	6,2	2,9	*	0	12,3	12,1
Gospodării cu situație economică identică	47,3	49,5	48,4	43,5	52,7	45,9
Gospodării cu situație economică înrăutățită	45,0	38,7	23,2	43,2	39,8	51,0
*schimbări în componența gospodăriei	5,7	5,9	0	4,4	6,3	5,2
*pierderea locului de muncă sau faliment	10,2	8,2	11,3	20,1	9,0	3,9
*pensionare	6,8	1,8	0	0	4,0	14,0
*scăderea veniturilor din muncă	31,2	40,0	27,5	39,1	47,8	20,2
*pierderea unor surse de venit	10,8	8,5	15,2	15,3	14	9,5
*motive independente de membrii gospodăriei	21,0	21,0	28,0	16,3	11,6	27,9
*alte motive	14,3	14,6	14,3	4,8	7,3	19,3
Mediul rural	44,1	23,5	21,0	43,2	96,0	37,5
Gospodării cu situație economică îmbunătățită	7,7	13,6	32,8	13,8	7,6	3,8
*schimbări în componența gospodăriei	4,0	*	0	0	3,6	11,1
*sfârșitul unei perioade șomaj sau inactivitate	3,8	6,9	0	0	2,5	0
*mărire de salariu sau un alt loc de muncă mai bine plătit	38,6	66,8	*	0	24,6	27,8
*aparitia altor surse de venit	45,6	22,1	77,6	75,8	56,8	49,6
*alte motive	8	*	0	0	12,5	9,7
Gospodării cu situație economică identică	53,3	53,3	50,9	47	53,3	56,4
Gospodării cu situație economică înrăutățită	39,0	33,1	16,3	39,2	39,1	39,8
*schimbări în componența gospodăriei	6,6	7,2	*	*	6,4	6,5
*pierderea locului de muncă sau faliment	9,1	8,1	0	29,7	9,0	2,2
*pensionare	4,8	2,2	0	0	4,1	8,4
*scăderea veniturilor din muncă	42,8	42,3	*	44,8	49,0	38,3
*pierderea unor surse de venit	12,6	12,1	0	*	13,8	11,6
*motive independente de membrii gospodăriei	14,0	19,5	*	13,2	11,4	16,5
*alte motive	10,1	8,6	0	*	6,3	16,5

Sursa: Condițiile de viață ale populației din România, INS, București, 2002

ANEXA 16 DISTRIBUȚIA GOSPODĂRIILOR ȘI A PERSOANELOR DIN GOSPODĂRII, PE DECILE, DE VENIT MEDIU PE O PERSOANĂ, ÎN 2001

		Total	Decila 1	Decila 2	Decila 3	Decila 4	Decila 5	Decila 6	Decila 7	Decila 8	Decila 9	Decila 10 și peste
			până la 340.440 lei	340.454-544.038 lei	544.144-725.581 lei	725.605-896.259 lei	896.273-1.085.337 lei	1.085.352-1.295.865 lei	1.295.877-1.550.758 lei	1.550.766-1.905.555 lei	1.905.849-2.555.641 lei	peste 2.555.747 lei
Total	Gospodării	100,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10	10	10,0
	Persoane	100,0	13,4	11,4	10,3	9,8	9,7	9,3	9,2	9,4	9,1	8,4
Salariați	Gospodării	100,0	1,0	2,8	5,9	6,9	8,5	9,8	11,6	14,6	16,6	22,3
	Persoane	100,0	1,3	3,9	7,4	8,3	9,9	10,6	12,1	14,4	14,9	17,2
Agricultori	Gospodării	100,0	44,4	21,9	10,9	7,3	5,0	3,0	2,4	2,2	1,6	1,3
	Persoane	100,0	51,8	21,8	9,5	5,7	3,8	2,1	1,7	1,4	1,2	1,0
Șomeri	Gospodării	100,0	22,9	19,6	13,0	12,5	9,5	7,2	5,5	4,2	3,5	2,1
	Persoane	100,0	27,1	20,8	13,6	11,4	8,4	6,5	4,7	3,6	2,5	1,4
Pensionari	Gospodării	100,0	6,7	11,0	12,3	12,4	12,2	12,1	11,4	9,3	8,2	4,4
	Persoane	100,0	8,7	13,1	12,7	12,2	11,9	10,9	10,2	8,6	7,6	4,1

Sursa: Anuarul statistic al României, INS, București, 2003

ANEXA 17 STRUCTURA GOSPODĂRIILOR DUPĂ MODUL DE ACOPERIRE A CHELTUIELILOR ÎN ULTIMELE 12 LUNI, PE MEDII ȘI STATUT OCUPAȚIONAL AL CAPULUI FAMILIEI

Statutul ocupațional al capului gospodăriei	Gospodării Total	Modul de acoperire a cheltuielilor gospodăriei:				%
		acoperirea tuturor cheltuielilor și realizarea de economii	încadrarea în limita veniturilor disponibile	a fost necesar să apeleze la economiile gospodăriei	a fost necesar să se împrumute	
Medii reunite	100,0	8,8	53,2	8,4	29,6	
*salariat	100,0	11,9	52,8	7	28,3	
*patron	100,0	43,5	37,4	4,8	14,3	
*lucrător pe cont propriu în activități neagricole	100,0	10,7	52,0	7,2	30,1	
*șomer	100,0	1,4	31,5	9,8	57,3	
*agricultor	100,0	8,1	57,3	10,2	24,4	
*pensionar	100,0	5,9	54,9	8,6	30,6	
Rural	100,0	8,9	57,4	9,5	24,2	
*salariat	100,0	13,4	55,6	8,2	22,8	
*patron	100,0	39,7	44,3	*	*	
*lucrător pe cont propriu în activități neagricole	100,0	7,6	61,7	4,7	26,0	
*șomer	100,0	3,4	41,5	14,1	41,0	
*agricultor	100,0	8,2	57,3	10,1	24,4	
*pensionar	100,0	7,5	60,4	9,0	23,1	

Sursa: Condițiile de viață ale populației din România, INS, București, 2002

ANEXA 18 LUNGIMEA DRUMURILOR PUBLICE ȘI STRUCTURA ACESTORA ÎN FUNCȚIE DE GRADUL DE MODERNIZARE, ÎN PERIOADA 1992-2001

	km, %									
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Drumuri publice total, din care:	72816	72816	72828	72859	73160	73161	73260	73435	78479	78492
*modernizate (%)	23,3	23,5	23,7	24,2	24,2	24,3	24,6	24,6	24,7	25,3
*cu îmbrăcămînți ușoare rutiere (%)	28,0	28,0	28,1	28,0	28,1	28,4	28,4	28,4	25,5	25,2
Din total drumuri publice:										
*Drumuri naționale(inclusiv autostrăzi și drumuri europene), din care:	14683	14683	14683	14683	14683	14683	14683	14685	14824	14822
*modernizate (%)	87,6	88,5	88,8	90,5	90,6	90,7	91,2	91,1	90,6	90,8
*cu îmbrăcămînți ușoare rutiere (%)	10,8	10,0	9,7	8,1	8,1	7,9	7,6	7,6	7,9	7,8
*Drumuri județene și comunale, din care:	58133	58133	58145	58176	58477	58478	58577	58750	63655	63670
*modernizate (%)	7,0	7,1	7,2	7,4	7,6	7,7	7,9	8,0	9,4	10,1
*cu îmbrăcămînți ușoare rutiere (%)	32,4	32,6	32,8	33,0	33,1	33,6	33,7	33,6	29,6	29,2
Densitatea drumurilor publice la 100 kmp teritoriu	30,5	30,5	30,5	30,6	30,7	30,7	30,7	30,8	32,9	32,9

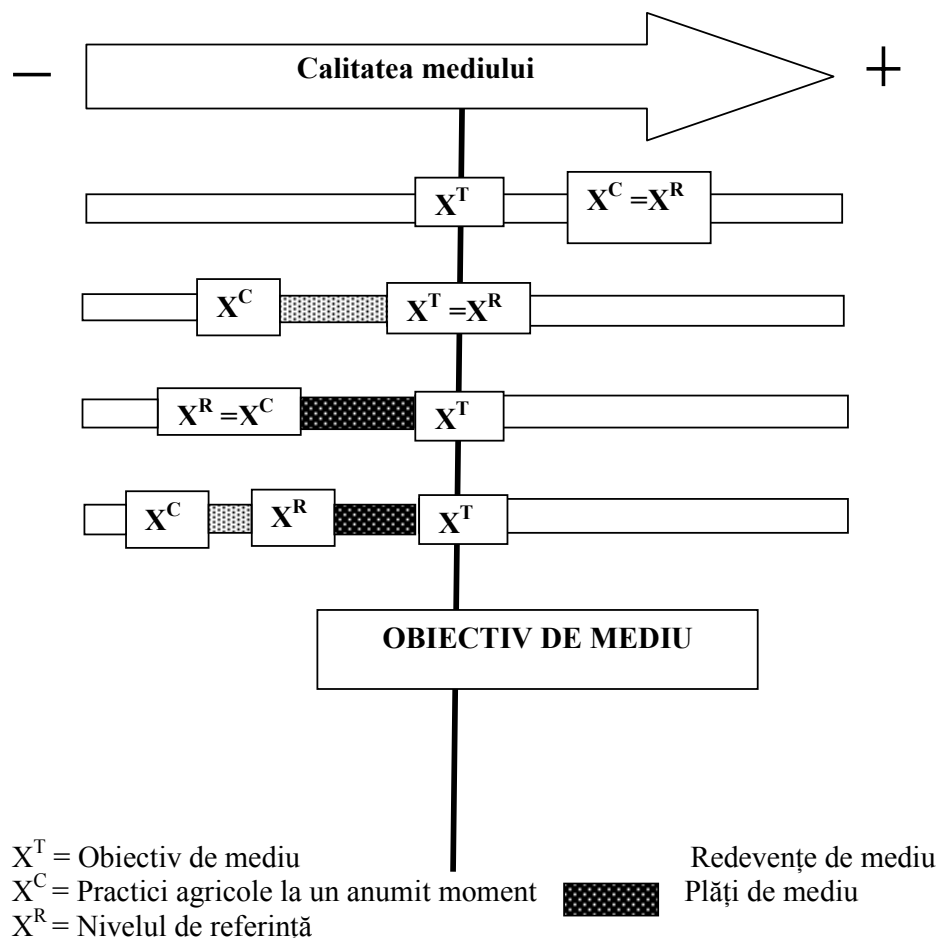
Sursa : Anuarul Statistic al României, INS, diverse ediții

ANEXA 19 NUMĂRUL DE UNITĂȚI DE POȘTĂ ȘI TELEFONIE-TELEGRAFIE ȘI DENSITATEA ACESTORA, PE MEDII, ÎN INTERVALUL 1992-2001

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Unități - număr, din care:	10901	10811	10802	10823	10832	10681	9806	9728	10150	9644
În localitățile rurale	9005	9401	9496	9200	9513	9396	8410	8349	8347	8065
În localitățile urbane	1896	1410	1306	1623	1319	1285	1396	1379	1803	1579
Numărul de localități	16047	16047	16045	16046	16043	16043	16042	16045	16136	16043
Localități rurale	15787	15787	15783	15784	15781	15781	15779	15782	15872	15778
Localități urbane	260	260	262	262	262	262	263	263	264	265
Suprafața totală (kmp)	239391	239391	239391	239391	239391	239391	239391	239391	239391	239391
Populația totală (loc)	22788969	22755260	22730622	22680951	22607620	22545925	22502803	22458022	22435205	22408393
Populația rurală (loc)	10421611	10349056	10303010	10223756	10196446	10141235	10154917	10155293	10190607	10164645
Numărul de unități de poștă și telefonie/localitate - total	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Numărul de unități de poștă și telefonie/localitate-rural	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
Numărul de unități de poștă și telefonie/loc -urban	7,3	5,4	5,0	6,2	5,0	4,9	5,3	5,2	6,8	6,0
Numărul de unități de poștă și telefonie/100 kmp	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,1	4,1	4,2	4,0

Sursa : Anuarul Statistic al României, INS, diverse ediții

ANEXA 20 BENEFICIILE DE MEDIU ȘI ALOCAREA COSTURILOR

Sursa: OECD, 2001, Ameliorer les performances environnementales de l'agriculture: choix de mesures et approches par le marche, pp. 54 – 57

Niveluri de referință ale mediului

Nivelurile de referință ale mediului **marchează** frontiera între activitățile pe care agricultorii le pot desfășura pentru propriul interes, independent de efectele lor asupra mediului, și activitățile cărora trebuie să li se limiteze efectele asupra mediului pe cheltuiala proprietarului (pe seama drepturilor de proprietate). Prin urmare, pare să se justifice întrebarea dacă nu cumva este mai potrivit să **definim** nivelurile referențiale în termeni de **rezultate** obținute în materie de mediu sau de practici agricole (de exemplu, menținerea zonelor tampon în lungul cursurilor de apă) sau de niveluri de emisii (de exemplu, cantitate de sedimente, de nutrienți și de pesticide în cursurile de apă) care permit atingerea acestor rezultate. Având în vedere natura difuză a unui număr mare de efecte ale agriculturii, ele nu pot fi explicit **definite în termeni de niveluri ale emisiilor**; de aceea, performanțele de mediu ale agriculturii sunt adesea **definite** mai degrabă în *termenii celei mai bune tehnologii disponibile* pentru a obține un nivel determinat al calității mediului și nu în raport cu un nivel dorit al emisiilor. Valoarea calității mediului este adesea greu de stabilit, dar, uneori,

poate fi exprimată prin mărimi fizice (de exemplu, un anumit număr de specii vegetale pentru o pajiște calcaroasă).

Spre deosebire de industrie, efectele agriculturii asupra mediului sunt, în cele mai multe cazuri, direct legate de utilizarea terenului pentru care se solicită drepturi de proprietate tradiționale sau „prezumptive”. Dacă drepturile de proprietate, tradiționale și „prezumptive” asupra terenului au **întâietate** față de nevoile societății privind calitatea mediului, ca rezultat al utilizării terenului (calitatea solului și apei, diversitate biologică), atunci urmărirea atingerii obiectivelor de mediu poate **încălca** aceste drepturi, intervenind fie **exproprierea**, fie **contractul de servitute**. Exproprierea implică transformarea drepturilor prezumptive în drepturi definite efectiv de nivelurile de referință. Uneori, nivelurile de referință ale mediului evoluează paralel cu progresele tehnologice și cu creșterea economică și ele tind să devină **obiective de mediu** specifice penntru soluri, apă sau aer, **constituind nivelurile de calitate** cele mai potrivite pentru ecosisteme, implicit pentru sănătatea umană sau pentru habitate.

Definiția *nivelurilor de referință* și a *obiectivelor de mediu* **variază** după caz. *Obiectivele de mediu* **depind** de preferințele exprimate de colectivitate în materie de calitatea mediului, iar *nivelurile de referință ale mediului* **depind** de tradițiile țărilor în materie de definire a drepturilor de proprietate. Stabilirea unor obiective de mediu eficiente trebuie să permită ca avantajele obținute din atingerea acestora să compenseze toate pierderilor în materie de producție sau de consum ale unor bunuri și servicii mai puțin importante decât altele. Pe de altă parte, este de așteptat ca bunăstarea generală să reflecte nivelul de calitate a mediului atins, având în vedere tehnologiile momentului și preferințele societății pentru toate bunurile și serviciile. Or, în timp ce **stabilirea** obiectivelor de mediu se **bazează** pe considerente de „eco-eficiență”, ecologice sau de sănătate umană, problema **identificării** unor niveluri de referință ale mediului pertinente (care să includă costurile de regenerare a resurselor reclamate de obiectivele de mediu) se **bazează** pe considerente ale echității redistributive și pe drepturile de proprietate.

Graficul **A5.1** ilustrează patru situații diferite cu care agricultorii se pot confrunta în cazul acestor parametri (în care **X** reprezintă nivelul de calitate a mediului corespunzător obiectivelor de mediu (X^T); nivelurilor de referință (X^R); și practicilor agricole ale momentului (X^C)). Dat fiind că obiectivul de mediu X^T este același în toate cazurile (de la **A** la **D**), ele reprezintă același rezultat de mediu și o alocare identică a resurselor agricole. Ceea ce variază este repartitia costurilor asociate realizării obiectivelor de mediu definite (adică cine plătește sau cui îi sunt imputate costurile).

Cazul A reprezintă o situație în care practicile agricole ale momentului asigură un nivel al calității mediului corespunzător nivelului de referință ($X^C=X^R$) definit prin obiectivul de mediu X^T . În acest caz agricultorii aplică deja practicile agricole cerute de rezultatele de mediu dorite de societate. Cu X^T asigurat la un cost de oportunitate nul, nu este necesară nici o intervenție din partea autorităților publice. În acest caz, nivelul de referință X^R este atins prin utilizarea practicilor agricole ale momentului X^C (considerate ca fiind „*bune practici agricole*”).

Cazul B reprezintă o situație în care practicile agricole ale momentului X^C se **finalizează** cu performanțe de mediu inferioare celor decurgând dintr-un nivel de referință definit în obiectivul de mediu ($X^T=X^R$). În acest caz producătorii trebuie să **adopte, pe propria cheltuială**, practicile agricole cerute de obiectivul de mediu dorit (X^T), ca să fie compatibili cu drepturile lor de proprietate și cu **PPP**.

Cazul C reprezintă cazul în care practicile agricole ale momentului se **finalizează** cu performanțe de mediu corespunzătoare nivelului de referință ($X^C = X^R$) dar inferioare celor definite de obiectivul de mediu X^T . Dat fiind că în acest caz drepturile de proprietate asociate utilizării terenului pe care se practică practicile agricole asigură un nivel al performanțelor de mediu inferior nivelului obiectivului de mediu, producătorii pot fi îndreptățiți la o compensare pentru înlocuirea practicilor actuale (X^C) cu practicile cerute de atingerea obiectivului de mediu (X^T). Acest lucru este compatibil cu **PPP**, deoarece acesta nu implică o expropriere necompensată a drepturilor de proprietate dacă utilizarea în scop productiv a resurselor și a factorilor de producție privați vin în contradicție cu utilizarea lor în folosul mediului. Totuși, politicile de mediu se confruntă adesea cu situații legale în care drepturile de proprietate asupra utilizării terenurilor sunt pur „prezumptive” fără a se baza pe un temei legal. În acest caz, definirea drepturilor de proprietate poate evolua, trecând de la drepturile prezumtive ale nivelului X^C la drepturi mai stricte solicitate de nivelul X^T (servituti)

Cazul D reprezintă o situație echivalentă cu cazul **C** în care practicile agricole ale momentului X^C se finalizează cu performanțe de mediu inferioare celor corespunzătoare nivelului stabilit de obiectivul de mediu X^T , dar nivelul de referință este superior nivelului performanțelor practicilor agricole actuale X^C și inferior nivelului stabilit de obiectivul de mediu X^T . Pentru îmbunătățirea performanțelor lor de mediu, agricultorii trebuie să adopte pe propria cheltuială practicile agricole cerute de atingerea nivelului de referință (X^R). Cererea de a îmbunătăți performanțele de mediu peste cele ale nivelului X^R (până la nivelul obiectivului de mediu X^T , de exemplu) poate induce o despăgubire adecvată care, în anumite cazuri, poate fi tranzitorie.

Ca regulă generală, bunele practici agricole sunt **legate** specific de producție și de sistemele de producție. Ele **depind** de *condițiile naturale*, de *tipurile de sisteme de producție*, de *structurile agricole* și de *percepțiile sociale*. În consecință, bunele practici agricole și nivelurile de performanțe de mediu care le sunt asociate nu constituie un punct fix pe scara calității mediului. Ele pot varia de la o regiune la alta. (bunele practici de producție din zonele de munte sunt diferite de cele din zonele de câmpie).

ANEXA 21 **OBIECTIVELE OPERAȚIONALE ALE PLANULUI NAȚIONAL PENTRU AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ**

PNADR

<p>Obiectiv general Implementarea acquis-ului comunitar privind politica agricolă comună și politicile cu care aceasta se relaționează</p>	<p>Obiectiv general Rezolvarea priorităților și problemelor specifice pentru adaptarea durabilă a sectorului agricol și a zonelor rurale din România</p>		
<p>Prioritatea 1 Îmbunătățirea accesului la piețe și competitivitatea produselor agricole procesate</p>	<p>Prioritatea 2 Îmbunătățirea infrastructurii pentru dezvoltare rurală și infrastructură</p>	<p>Prioritatea 3 Dezvoltarea economiei rurale</p>	<p>Prioritatea 4 Dezvoltarea resurselor umane</p>
<p>Măsura 1.1. procesarea și promovarea produselor agricole și a celor piscicole Obiective operaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprijin acordat investțiilor pentru îmbunătățirea procesării și promovării produselor agricole, pe sectoare și obiective specifice • Stimularea investițiilor pentru protecția și îmbunătățirea medului ca și pentru igiena și sănătatea animalelor („investiții verzi”) 	<p>Măsura 2.1. Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale Obiective operaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Construirea și modernizarea drumurilor comunale și a podurilor • Construirea și modernizarea sistemului de furnizare a apei potabile • Îmbunătățirea managementului sistemelor de colectare a apelor uzate prin investiții în stații de epurare a apelor uzate 	<p>Măsura 3.1 Investiții în holding-uri Obiective operaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promovarea investițiilor la nivelul fermelor pentru cultivarea plantelor și creșterea animalelor, pentru renovarea clădirilor și achiziționarea de mașini noi și/sau animale de calitate genetică superioară 	<p>Măsura 4.1 Instruire vocațională Obiective operaționale</p> <p>Support pentru instruire în domeniul:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reorientarea către producții calitative, inclusiv formarea de asociații • Practici de producție compatibile cu menținerea peisajului, protecția mediului, standardele de igienă și sănătatea animalelor • Managementul fermelor viabile economice • Alte tipuri de instruire vocațională: silvicultură și diversificarea activităților
<p>Măsura 1.2 Îmbunătățirea structurilor pentru controlul calității, veterinar și fitosanitar, protecția consumatorului Obiective operaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crearea de laboratoare noi în sectoare publice și private • Modernizarea, extinderea și achiziționarea de echipamente pentru laboratoarele publice și private existente • Crearea sistemului informațional și a rețelei de comunicații 	<p>Măsura 2.2 Managementul resurselor de apă pentru agricultură OBIECTIVE OPERAȚIONALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rehabilitarea și îmbunătățirea sistemelor de irigații existente • Rehabilitarea și modernizarea sistemelor 	<p>Măsura 3.3 Măsuri agro-ambientale Obiective operaționale</p> <p>Proiecte pilot pentru conversa la agricultură organică, protecția zonelor cu biodiversitate specială/de interes natural și menținerea/îmbunătățirea peisajului și mediului natural rural</p>	<p>Măsura 3.4 Dezvoltarea și diversificarea activităților economice, activități multiple, venituri alternative OBIECTIVE OPERAȚIONALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Susținerea activităților agricole în zonele rurale prin intermediul serviciilor specifice • Susținerea activităților tinerilor și femeilor • Susținerea activităților specifice turismului rural • Prezervarea și dezvoltarea activităților tradiționale <p><i>Dezvoltarea activităților economice, activități multiple, venituri alternative</i></p>
<p>Măsura 3.5 Silvicultură Obiective operaționale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Support financiar pentru proprietari de păduri și terenuri degradate (persoane individuale sau asociatii, sate sau alte comunități locale legale), companii private care se ocupă cu tăierea, transportul și procesarea primară a lemnului sau cu culegerea de bunuri nellemnose din pădure • Support pentru investițiile în holding-uri definite de sectorul privat sau public • Îmbunătățirea procesării și promovarea produselor de origine forestieră • Support financiar pentru plantări și întreținerea vegetației forestiere în zonele rurale 			

1. Filosofia contractelor

Procesul de contractare, fiind *regionalizat*, formele de contractare pot fi și sunt multiple.

Contractul poate fi conceput ca un cadru general de punere în aplicare a unui proiect, identificând axele majore de intervenție, măsurile cele mai potrivite cu declarația de intenție; contractul este supus unei negocieri anuale privind declanșarea operațiunilor. (*Această opțiune are avantajul de a permite să se ajungă rapid la semnarea contractului, dar ea poate întâmpina unele probleme legate de percepția de ansamblu a programelor de acțiuni pe care le poate comunitatea suporta*).

Pentru a fi agreat, contractul ar putea, dimpotrivă, să se axeze pe un program plurianual de acțiuni, cu un grad de precizie suficient de mare, mai ales în termeni de faze, schemă financiară, controlul lucrărilor, parteneriate. (*Dacă modalitățile de executare, de selectare și de coordonare a operațiunilor ar fi incluse în toate contractele de o manieră cât mai precisă cu putință, efortul de a traduce în fapt axele strategice nu ar putea decât să ușureze aplicarea angajamentelor stipulate în contract de către fiecare din semnatarii contractului și de partenerii lor financiari*).

Dacă, însă, nu se dorește includerea contractului într-un cadru normativ, atunci cu greu s-ar putea controla:

- **integrarea** elementelor organizaționale privitoare la controlul lucrărilor și la parteneriate;
- **organizarea** acțiunilor, în funcție de natura lor (de structură, însoțitoare, curente ...) și termenele de finalizare sau stadiul de progres al acțiunilor.

Contractele se caracterizează, de regulă, printr-o insuficientă detaliere a axelor strategice și a priorităților partajate, asupra cărora semnatarii contractului înțeleg să intervină.

În demersul de constituire a teritoriului (intercomunalului), adoptarea perimetrului definitiv nu implică acordul statului, al regiunii sau al altor eventuali parteneri față de toate mizele, obiectivele și programele prevăzute de Carta ținutului și, în consecință față de finanțarea lor automată.

Dacă însă sunt incluse prioritățile partajate, care **poziționează** statul și regiunea, mai degrabă ca **parteneri** ai desfășurării proiectului în teritoriu decât ca simpli **furnizori de subvenții**, atunci este posibil să se facă din contractul intercomunal cadrul unei intervenții publice partajate care bate dincolo de subvenții (deoarece acestea ar putea fi obținute chiar în absența acestui contract).

În fine, plasându-se într-o perspectivă de evaluare, el va trebui să **permită măsurarea** efectului pârghiilor contractării cu teritoriile privind dezvoltarea acestora.

Inserarea în fiecare contract a unui paragraf clar și precis privind orientările partajate și ierarhizate ale cosemnatarilor contractului de teritoriu ar trebui să permită un plus de claritate în mai multe privințe:

- **punerea în valoare** sub raportul perspectivei a Cartei și contractului;
- **plasarea** proiectului de teritoriu în spațiul regional (și eventual județean);
- **articularea** diferitelor instrumente și dispozitive de punere în aplicare a proiectului;
- **estimarea** realismului orientării teritoriului referitoare la oportunitățile sale de dezvoltare și la capacitățile contributive ale partenerilor financiari.

Contractele sunt organizate pe axe tematice, câteodată în contradicție cu logica Cartelor. În general, contractele prezintă un cadrul normalizat care **repartizează** măsurile, de regulă pe **patru tematici** de intervenție care se referă la contractul de plan stat-teritoriu/stat-regiune și la convenția de aplicare sub aspectul ei teritorial:

- **ingineria și animarea** teritoriului;
- **amenjarea** durabilă a capitalului și seminatural și valorificarea acestora;
- **dezvoltarea și animarea** economică a teritoriului;
- **solidaritatea și serviciile publice**.

Aceste tipologii care acoperă domeniile dezvoltării locale **permit** integrarea în contract a ansamblului de măsuri prevăzute ca aplicare la carta ținutului. Această abordare poate permite principalilor parteneri financiari să aprecieze operațiile propuse referitoare la sectoarele lor de intervenție (sectoriale și/sau transversale). Ea are consecințe în trei privințe:

- ❖ acest tip de dispozitiv **impune** reorganizarea orientărilor proiectului de teritoriu, uneori în detrimentul caracterului său strategic (în elaborarea proiectului lor teritoriile fac, în general, efortul să interrelaționeze tematicile, să articuleze acțiunile între ele, chiar să le ierarhizeze). (*Obs. În contract, clasarea acțiunilor după alte tipologii decât cele care decurg din strategie conduce la o pierdere de vizibilitate*);
- ❖ pe de altă parte, poate **apărea** și un al doilea risc, cel de a **genera** măsuri “*atocuprinzătoare*” care reiau operațiunile care nu au putut să fie integrate în tematici;
- ❖ în fine, contractul astfel organizat se **aseamănă** mai degrabă cu un dispozitiv de **atribuire** de subvenții decât cu un instrument partajat de punere în aplicare a proiectului de teritoriu.

Contractele rămân discrete sub aspectul articulării lor cu alte dispozitive de punere în aplicare a proiectelor de teritoriu

Dacă în contracte se face mențiunea existenței unor credite în afara contractului stat-regiune ca și a posibilei mobilizări de Fonduri Structurale, celelalte dispozitive care concură la punerea în valoare a proiectelor de teritoriu (dispozitiv regional de contractare, LEADER +, contract de urbanism ...) sunt rareori evocate mai detaliat decât sunt modalitățile lor de articulare.

2. Conținutul contractelor

2.1. Analiza tematică

2.1.1. Dezvoltarea economică

- **acțiuni** în favoarea întreprinderilor industriale sau terțiare: zone de activități, ateliere sau birouri de legătură, susținerea creării și reluării activităților unor întreprinderi, susținere pentru inovare ...;
- **acțiuni** în favoarea agriculturii: susținere pentru contractele de teritoriu colective, *promovarea unei agriculturi respectoase față de mediu*, valorificarea producțiilor agricole locale, susținere pentru reluarea exploatațiilor;
- acolo unde este cazul, **acțiuni** în favoarea pescuitului: susținerea organizării de filiere, modernizarea de echipamente portuare, menținerea unui parc de ambarcațiuni funcțional...;
- **acțiuni** care vizează dezvoltarea activității turistice: *valorificarea eco și rural turistică a siturilor remarcabile*, crearea de produse turistice, crearea/modernizarea de

adăposturi/cazări/case de oaspeți, profesionalizarea actorilor din turism, promovare colectivă ...;

- acolo unde este cazul, **măsuri** care vizează promovarea unei economii sociale și solidare.

Trebuie să se insiste și pe **măsuri transversale**, **tehnologice** și de **instruire**, de **formare** continuă și de **adaptare** a competențelor la evoluțiile meseriilor și la noile modalități de lucru (mai ales utilizarea noilor tehnologii).

2.1.2. Mediul și conservarea biodiversității

- **operațiuni** de colectare, triere și tratare a deșeurilor;
- **acțiuni** care vizează prezervarea sau recâștigarea calității apei;
- **operațiuni** de protejare/valorificare a patrimoniului natural și a peisajelor;
- **acțiuni** de sensibilizare și de educație de mediu.

2.1.3. Serviciile colective

Este vorba de servicii pentru populație în general și nu neapărat de servicii publice.

- **serviciile** adresabile gospodăriei și persoanei: servicii pentru copii preșcolari, activități perișcolare, ajutor la domiciliu pentru persoanele în vârstă...;
- **transporturile** colective: ameliorarea deplasărilor în interiorul teritoriului, sisteme de transport la cerere...;
- **adăposturile** locative: dezvoltarea adăpostului locativ social, dar și crearea de structuri de cazare pentru a răspunde nevoilor de locuire;
- **ameliorarea** accesului la de cazare pentru a răspunde nevoilor de locuire;
- **ameliorarea** accesului la serviciile publice.

2.1.4. Cultura

- **prezervarea** și **punerea în valoare** a patrimoniului cultural (arhitectura, deprinderilor/meseriilor, dans, muzică ...);
- **structurarea** filierelor artistice și dezvoltarea ofertei culturale (spectacole în aer liber, expoziții ...);
- **crearea/reabilitarea** locurilor dedicate culturii (muzee, centre de artă).

2.1.5. Acțiuni sanitare și sociale

- **operațiuni** privind prevenirea (contra violențelor conjugale, toxicomanie ...), combaterea analfabetismului, inserția persoanelor cu handicap, primirea călătorilor ...

2.2. Analiza calitativă

În pofida diferențelor de organizare posibile menționate în capitolul filosofia contractelor ar trebui să existe o **coerență generală** de conținut între *proiectele teritoriului* și *contracte*.

Trebuie procedat la un exercițiu iterativ de recompunere a conținuturilor contractelor pentru a putea judeca coerența lor cu obiectivele și prioritățile Cartelor.

Ierarhizarea acțiunilor înscrise în contract trebuie să fie **ameliorată** permanent

Unele măsuri de interes pentru ținut/teritoriu ar putea coexista în contracte cu acțiuni mai locale.

Printre acțiuni la scara teritoriului ar putea fi menționate **crearea** de *observatoare*, operațiuni de **comunicare** sau de promovare, **punerea** în rețea a actorilor, **elaborarea** de scheme de acțiune, **realizarea** de echipamente pentru infrastructuri, **sensibilizarea** agricultorilor pentru respectarea *biodiversității*, **realizarea** de diagnostice energetice în clădirile publice, **recalificarea** și **integrarea peisageră** a zonelor de activitate, acțiuni de **formare**, **lupta** împotriva analfabetismului.

Acțiunile care vizează mai mult localul sunt cele de tipul acțiunilor punctuale de revalorificare a patrimoniului, de creare a echipamentelor de proximitate, acțiuni legate de gestiunea deșeurilor etc.

Contractele trebuie să demonstreze că se va face un efort pentru dezvoltarea durabilă

Ele ar trebui să demonstreze o conștientizare a *caracterului transversal* al numeroase acțiuni. Astfel, trebuie făcută adesea o legătură între o acțiune socială și un obiectiv economic sau între o acțiune economică și un obiectiv de agro-mediu (de pildă, să se consolideze locul agriculturii în economia locală favorizând demersurile privind *calitatea*, *certificarea exploatațiilor*, *dezvoltarea filierei biologice* etc. De altfel, **afirmarea solidarității între subansamblurile teritoriale și populații n-ar trebui să lipsească din contracte**

3.Partenerii

Partenerii implicați în negocierea contractului, în semnarea sa și în realizare pot fi diferiți de la un contract la altul. Contextele regionale și locale de punere în aplicare a politicilor teritoriale induc modalități diferite de contractare.

3.1.Negocierea și semnarea

Diferite de la caz la caz.

3.2.Punerea în aplicare

Ar trebui să existe o **corelație** strânsă între forma contractului și dispozitivul de pilotaj: un contract care vizează acțiuni individualizate poate fi îndeplinit de către un dispozitiv de urmărire “simplu”; în schimb, un contract cadru presupune arbitraje ulterioare, deci un dispozitiv de instruire, de concertare și de decizie mult mai complicat.

Contractele ar trebui să fie cât mai explicite privind procedurile de bilanț și de evaluare

4.Finanțările

Depind de gradul de precizare în contract: *document cadru* sau *program multianual de acțiune*.

În primul caz teritoriile **beneficiază** pe durata contractului de o *dotare indicativă* de credite contractate cu Statul sau Regiunea de Dezvoltare calculată pe o bază demografică. Indicativă și susceptibilă de a face obiectul unei redistribuiri regionale în termenii unei evaluări prevăzute la sfârșitul anului, mobilizarea unui astfel de pachet de finanțare este însoțită și de reguli de utilizare. Dacă se indică în contract natura finanțărilor care pot fi mobilizate, fișele de măsuri care constituie corpul contractelor nu trebuie să fie însoțite de planuri de finanțare.

În celălalt tip de document finanțările previzionale ale operațiunilor ca și schița de realizare se **prezintă** ori de câte ori formalizarea proiectului o permite. O anexă financiară

recapitulează ansamblul finațarilor prevăzute pe durata proiectului. Se precizează că angajamentul partenerilor (restrâns la semnării contractului) este **valabil** numai pentru eligibilitatea operațiunilor pentru o finanțare, dar nu are nici o valoare pentru acordarea unei subvenții, fiecare dosar trebuind să facă obiectul unei cereri de subvenție. Principiul unei mobilizări a creditelor de la stat și de la regiune în afara contractelor de plan trebuie să fie clar stipulat în toate contractele de teritoriu.